N:o 18. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Klara V. Kyrkog. 19. Stockholm den 15 November 1885. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Lösn:r 30 öre. Annonspris 20 öre petitrad. Årg. 5.

Konsonans och dissonans.

Harmonisk studie af *A. L.*

4. Kritik af undertonsteorien.

Fortsatta försök hafva för mig stält utom alt tvifvel, att den Riemannska upptäckten i fråga om medklingande undertoner i pianot måtte bero på ett misstag. »Jag gör den egendomliga erfarenheten» — säger Riemann (Musikal. Syntaxis s. 6) — »att jag på pianot vid anslåendet af g^1, som jag genast efter starkt anslag dämpar, hör ett svagt, men tydligt, visserligen mycket snart försvinnande *c*, sedan jag förut genom att hålla denna tons tangent nedtryckt aflägsnat dess dämmare.» Författaren till föreliggande har trots flerfaldiga experiment ej lyckats höra detta *c*, men väl höres ur c-strängarna ett genljud af sjelfva den anslagna tonen g^1, hvilket visar att — såsom i förra numret sades — undertonsträngen väl bringas till medklingande, men anger icke sin egen ton, utan blott den anslagna, till hvilken han är underton, således svänger icke totalt, utan blott partielt, nämligen i de bråktal af sin längd, som just motsvara den i fråga varande öfvertonen i förhållande till undertonen. Dessa bråktal äro i nu nämda fall tredjedelarna ($c : g^1 = 1 : 3$), och genom att äfven här på underduodeciman tillämpa det experiment med pappersryttare, som i förra numret angafs för underoktaven, kan man lätt öfvertyga sig om riktigheten af min sats. Häng en liten smal remsa af någorlunda styft papper öfver den ena c-strängen, håll denna tons tangent nedtryckt och anslå g^1! och ni skall se huru remsan darrar, *utom* i fall hon flyttas precis på tredjedelen af strängens längd, i hvilket fall hon håller sig stilla; slutsats: strängen c svänger med g^1 blott i sina tredjedelar, anger således blott tonen g^1. På samma sätt kan man finna att nästa undertonsträng till g^1, nämligen G, medsvänger blott i sina fjerdedelar och den dernäst, Ess, blott i sina femtedelar, eller m. a. o. att allesamman angifva blott den anslagna tonen g^1, men inga sjelfständiga undertoner.

Deremot kan man på ett annat sätt verkligen framställa hörbara undertoner, nämligen de s. k. »knarrtonerna» (Klirrtöne) i en stämgaffel. Anslå en stämgaffel och sätt ned den på pianolocket helt löst, så att skaftets spets knapt vidrör locket, och ni hör i det då uppkomna knarrande ljudet icke gaffelns egen ton, t. ex. a^1, utan undertoner, lättast underoktaven a, med ännu lösare påsättning underduodeciman d, med ännu lösare underdubbeloktaven A. Så långt har jag lyckats komma; visserligen får man experimentera flera gånger innan det lyckas. Riemann säger sig (Musiklexikon, art. Klirrtöne) hafva hört ännu flere undertoner och det är ju mycket möjligt.

Men eget nog har Riemann icke på något sätt försökt att för sin teori tillgodogöra sig detta ovedersägliga fenomen, och huruvida detsamma öfver hufvud dertill skulle kunna vara dugligt, är jag, såsom icke fysiker, inkompetent att afgöra. Deremot kallar Riemann de s. k. »kombinationstonerna»* till hjelp, men på ett sätt som synes mig ingenting bevisa. Han säger (Musiklexikon, art. Klang) följande: »Mollkonsonansen är att hänföra till en undertonserie på samma vis som durkonsonansen till öfvertonserien; de akustiska fenomen, som rättfärdiga antagandet af denna undertonserie, äro medljudandet och kombinationstonerna. En klingande ton bringar till medljudande klangskickliga kroppar, hvilkas egenton motsvarar en af hans undertoner, eller, hvad som är detsamma, till hvilkas egenton han är öfverton. Visserligen göra de medljudande kropparna närmast starka partiella svängningar (med så många svängningsknutar, att den ursprungliga tonen åstadkommes, men de göra derjämte äfven (svagare och derför svårare förnimbara) totala sådana.* Den djupaste kombinationston till ett intervall är alltid den första gemensamma undertonen till de båda intervalltonerna, t. ex. för $e^1 : g^1 = C$» o. s. v.

Denna sist nämda observation är visserligen alldeles riktig; men huru den skall kunna stödja v. Oettingens & Riemanns mollteori, är mig fullkomligt obegripligt, enär den snarare tycks tala emot densamma. Att kombinationstonen C till e^1 och g^1 tillika är gemensam underton till båda är ju för detta ändamål likgiltigt, enär e^1 och g^1 ännu icke bilda någon molltreklang, utan snarare af det i basen medklingande C kompletteras till en durklang. Vida vigtigare är det af Riemann förbisedda faktum, att nämda C *icke* sammanfaller med undertonen till sjelfva »fonikan» h^1 (i fall man fullständigar e^1 g^1 till en verklig mollklang e^1 g^1 h^1), ty den sjunde undertonen till h^1 blir icke C, utan (ungefärligen) *Ciss!* Kombinationstonen C måste sålunda dissonera mot detta Ciss, i fall det senare verkligen vore hörbart.

Emellertid — må det förhålla sig med undertonernas pretenderade hörbarhet huru som hälst, så mycket är säkert, att äfven *om* densamma verkligen skulle kunna uppvisas, så kunna undertonerna svårligen ändå läggas till grund för mollklangen redan af det skäl, att öfvertonerna i alla händelser klinga starkare och örat sålunda måste vara böjdt att uppfatta äfven mollklanger i durmening. Eller hvarför skulle jag just i samklangen c e g höra öfvertonerna, i samklangen c ess g deremot undertonerna? Är det icke antagligare att äfven den senare samklangen närmast refererar sig till öfvertoner, och sålunda af medvetandet fattas såsom en kombination af två klanger, c-klangen och ess-klangen, med gemensam öfverton g? Äfven en aning om assklangen är tänkbar, efter som ju ass på dju-

* Med »kombinationston» af det slag som här är i fråga, nämligen »differenston», menas det akustiska faktum, att när två toner samtidigt ljuda, så frambringa de en svag tredje ton, hvars svängningstal är lika med skilnaden mellan de båda förras (altså t. ex. $g^1 + e^1$ frambringa C, efter som $6 - 5 = 1$).

* Det sagda har, som man sett, af våra experiment bestyrkts, *utom* hvad beträffar sjelfva hufvudsaken, de totala svängningarna. Men nu kommer en märklig passus.

pet klingar med såsom kombinationston; i så fall vore mollklangen att anse såsom ett stort septimackord med utelemnad grundton. I alla händelser blir det alltid det rimligaste att betrakta mollklangen såsom en kombinerad tonföreteelse; Hostinsky gör också detta, ehuru han undviker att uttala hvad som dock måste blifva konseqvensen häraf, nämligen att *mollklangen egentligen är en dissonans,* låt vara af en så mild och beslöjad art, att densamma ansetts kunna sluta ett tonstycke och öfver hufvud alltid behandlats som en konsonans, hvilket emellertid från början berott derpå, att de äldre kontrapunktikerna sågo det konstitutiva i harmonien, icke uti treklangen såsom helhet, utan uti det blotta intervallet, tvåklangen, och derför betraktade en af idel konsonanta tvåklanger sammansatt treklang äfven i sin helhet såsom konsonans.

Att mollslägtet icke eger durslägtets harmoniska klarhet och således ingalunda kan betraktas såsom det senares lika berättigade antipod, bekräftas äfven af musikhistorien, som visar, att under det dur konseqvent utvecklat sig till sin nuvarande gestalt, har deremot moll antagit skiftande och osäkra former och eger ännu i dag ingen bestämd gestalt. Ur medeltidens flere olika kyrkotoner var det icke den mest konseqventa mollskalan, den frygiska*, hvilken framgick och bildade den följande tidens moll, utan det var den eoliska, och äfven denna i så obeständigt skick, att den ännu tills dato ej stadgat sig, utan föreligger i tre olika mollskalor, en harmonisk och två melodiska, för att icke tala om Hauptmanns »molldur» och andra hybrida företeelser.

Om moll vore en principiell, omvänd spegelbild till dur, så skulle ock naturligen det normala mollslutet bildas med fonikan (qvinten) i högsta stämman, hvaremot basens intervall vore likgiltigt, liksom durslutet bildas med tonikan i basen, men likgiltigt intervall (ters, qvint eller oktav) i öfverstämman. När t. ex. c g e¹ är normalt durslutackord, så skulle deremot ess c¹ g¹ vara normalt mollslut; men tvärt om plägar ju äfven ett mollstycke afslutas med grundtonen i basen! Undantag förekomma visserligen; så slutar Ludvig Norman sin »Ahasverus» (op. 55 n:r 7) med a-mollackordet c¹ e² a² e³, hvilket verkligen är normalt läge i Riemanns mening, och A. F. Lindblad har i sin harmonisering af »Pröfningen» (Hirschs godtköpsupplaga n:r 8) följande slutkadens i e-moll (tecknad i sammandrag):

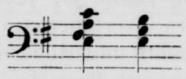

hvilken, om man vänder papperet upp och ned och ser det i en spegel, ter sig sålunda:

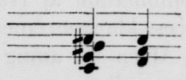

* Den frygiska skalan bildar verkligen en motsats i Riemanns mening till durskalan, då den uppifrån nedåt gör alldeles samma intervallsteg som den andra nedifrån uppåt: e d c h a g f e = c d e f g a h c.

och alltså, med substituerande af ett ♭ i st. f. ♯, då skulle bilda ett vanligt slutfall i f-dur. Men dylika företeelser äro alt för sällsynta att derpå grunda en teori. Det vanliga är, som bekant, att slutackord och kadenser i moll göras efter samma grunder som i dur, och att den praktiska kompositionen ingalunda vet af någon mollharmonisering tänkt såsom ett upp- och nedvändt dur. Men dermed faller äfven det *pratiska* stödet för undertonsteorien, sedan förut, såsom vi sett, redan det *teoretiska* visat sig vacklande.

Sophie Menters arbete.

Sophie Menter är, då hon instuderar ett musikstycke, febril och orolig. Det är som om hon på samma gång kände sig oemotståndligen dragen till flygeln och som hon af fruktan flydde ifrån den. Hon närmar sig och spelar ofta stående ett par passager. Så går hon igen, promenerar omkring i rummet och vänder tillbaka till flygeln. Det är som om hon kastade sig öfver den när hon slutligen begynner spela. Alltid beklagar hon den tid som går förlorad med att öfva de gensträfviga fingrarne.

»Vi olyckliga», säger hon, »som skola beherska detta förfärliga instrument, offra vårt halfva lif på den andefattigaste gymnastik — att låta fingrarne löpa hän öfver några tangenter — vi få ej tid att lefva, icke att tänka, blott för att hålla våra fingrar smidiga.» Och en annan gång sade hon under det hon i vredesmod slog ned på flygeln med sina gensträfviga fingrar: »Jag är lika eländig som en danserska — jag offrar samma tid på mina händer som hon på sina tår.» Hon jemrade sig alltid öfver detta.

»Och så», säger hon, »ödelägga flygelfabrikanterna konsten. De bygga orglar, de göra inga klavér. Och kritikerna klaga öfver att vi icke spela Beethoven och Haydn på dessa instrument! — gif mig en spinett, och jag skall spela Haydn.»

Fru Menter instuderade Chopins Barcarole — det vill säga inöfvade den på nytt. »Jag har inte spelat den på 5 år», sade hon, »mina fingrar ha glömt den.» Och fem, sex gånger efter hvartannat genomspelade hon hvarje förmiddag och eftermiddag Barcarolen för att få bugt på sina fingrar. Först då begynte instuderingen. Det var som om om Barcarolen bemäktigade sig henne. Hon kunde sitta och spela annat och, plötsligen dök Chopins kärlekssång fram — gång på gång. När hon spatserade gnolade hon den, hon lefde med den som en stor skådespelare med sin rol. — En afton, då man församlat sig i musiksalen, sade hon plötsligen: »Hör nu, om den går!»

Och som Venus steg ur böljorna, uppsteg nu såsom mejslad fram ur det skönaste tonhaf en oförgätlig bild. Den hade marmorns kraft, färgens glans och var alltigenom musik. Man kom, då man hörde den, ovilkorligen att tänka på några ord af den berömde Beethoven-kritikern Lenz, som sade om Sophie Menter: »Tonen är henne en mejsel. Denna qvinna har i sina händer kraft att mejsla Beethoven.»

Då fru Menter spelat Barcarolen till slut sade hon: »Godt att det är förbi; jag har lidit förfärligt dessa dagar, men nu är det slut — och det blir inte bättre. . .» På konsertdagen är Sophie Menter mycket nervös, hon äter ingenting, är i en ständig oro och går till och från flygeln. Hon repeterar i hufvudet sin repertoar. Allt i allt råder hennes hjerna öfver tolf helaftonsprogram. »Hvilket eländigt lif är det dock ej», sade hon en gång; »man lider när man spelar, och man är sjuk när man icke spelar.» — »Min enda tröst är publiken. Kritikerna är ofta så lärda, att jag inte förstår dem. De veta ju också så mycket, men publiken har en osviklig instinkt i fråga om det äkta. Man förer den aldrig ostraffadt bakom ljuset. Den låter kanske mot sin vilja hänföra sig *en* gång af det oäkta, men så ångrar den sig bittert och hämnas på den, som bedragit den, genom en fruktansvärd likgiltighet.

Sophie Menter, som firat så många triumfer, är ännu alltid rädd för publiken. Hon fruktar den fastän hon håller af den. Men det fins också ögonblick, då hon hatar publiken. En afton hade hon spelat en konsert af Liszt. Hon stod i kulissen och hörde på jublet inne i salongen. »Gå in, gå in!» sade hennes vänner.

»Nej — veta väl dessa menniskor att jag gifvit dem hela min själ? De skrika och jubla öfver att jag har starka fingrar.»

Innan Meyerbeer blifvit en så berömd kompositör, stod han i vänskapligt förhållande till Rossini. År 1825, då första representationen af »Crocatio» skulle ega rum, ingingo de begge mästarne ett vad. Meyerbeer var missbelåten. Man hade stält stora operan jemte körerna till hans disposition, fastän solopartierna sjöngos af italienare. Vid sista generalrepetitionen sade Rossini till honom:

»Nå, ni bereder er en herrlig triumf.»

»Oss emellan sagdt, amico caro», sade Meyerbeer, »jag fruktar att misslyckas: jag skulle vilja slå vad derom.»

»Åh, ni skämtar; jag slår vad om motsatsen.»

»Ni?»

»Mitt hedersord!»

»Vill ni hålla hundra louisd'orer?»

Aftonen, då representationen egde rum, hade Rossini tagit plats på balkongen på stora operan. Mot sin vana var han utmärkt elegant klädd, friserad och i gula glacéhandskar; man hade ännu aldrig sett honom i en så splendid toalett. Vid hvarje nummer applåderade han, och publiken gjorde sammaledes. »*Crocatios*» öde var intet ögonblick tvifvelaktigt. Följande morgon sände Meyerbeer honom hundra louisdorer jemte ett tacksägelsebref.

Marcus Meibom och Pierre Bourdelot vid drottning Kristinas hof.

Af *Felix Vogt.*

(Ur *Frankfurter Zeitung.*)

Svenska drottningens hof i Stockholm var år 1652 tummelplats för en hel rad af utmärkta lärde. Den tjugusexåriga Kristina sjelf hade från unga år med stor ifver och förvånande lätthet egnat sig åt studiet af latin och grekiska. Sedan hon tillträdt regeringen omgaf hon sig framför allt med sin tids förnämsta filologer. Holländarne Heinsius och Isak Voss, fransmännen Naudé, Bochard och Saumaise samt tysken Marcus Meibom hade på hennes önskan anträdt den besvärliga resan till det aflägsna Stockholm. Men äfven halflärde och olärde främlingar funno gästfritt mottagande i Stockholms kungliga palats och förbittrade ganska ofta vistelsen derstädes för de verkligt förtjenstfulle männen, så att drottningen trots sitt personligen förekommande sätt sällan lyckades fängsla dem vid sig för någon längre tid. Till dessa anspråksfulla halflärde män hörde äfven Kristinas franske lifmedikus Pierre Bourdelot, hvilken år 1651 kallats till Stockholm och hade den lyckan att genom förordnande af en förnuftig diet bota drottningens nervösa sjukdomsanfall. Genom denna lyckliga kur så väl som genom sina sällskapstalanger vann Bourdelot snart herskarinnans obetingade förtroende. Detta ådrog honom mångas fiendskap, men hans inflytande var så stort, att Kristina slutligen från sitt hof förvisade sin dittills allsmäktige gunstling Magnus Gabriel de la Gardie, den förnämste och rikaste, med henne sjelf beslägtade svenske adelsmannen, emedan han bevisligen satt osant sqvaller om Bourdelot i omlopp. Läkaren sökte stärka sin ställning derigenom att han lät kalla till Stockholm en mängd af sina landsmän, men han aktade sig noga att tillkalla sådana som öfverträffade sin beskyddare i duglighet eller hofmannaskick. Främmande lärde holländare och tyskar var han afgjordt obevågen och äfven mot sina lärda landsmän, såsom Naudé och Bochard, visade han sig snarare som en fiende än som en vän. Till den unge Marcus Meibom, som härstammade från en ansedd lärd familj i Slesvig, hade Bourdelot särskildt ett horn i sidan, emedan Meibom ett år förut utgifvit de grekiska musikskriftställarne med förbättrad text, latinsk öfversättning och en utmärkt kommentar och försett boken med en dedikation till drottningen af Sverige, hvilket inbragte honom inbjudningen till hofvet i Stockholm, medan Bourdelot, som äfvenledes betraktade musiken som sitt specialfack, aldrig kommit längre än att i sin »Musikens historia från dess ursprung till nuvarande tid» samla ihop torftiga notiser och tvifvelaktiga anekdoter. Hans sträfvan gick derför ut på att så fort som möjligt göra Meibom omöjlig vid hofvet och frånrycka honom den kungliga pensionen. Den unge lärdes häftiga lynne måste oundvikligen förr eller senare gifva honom tillfälle dertill. Brytningen inträffade alldeles af sig sjelf under en supé på våren 1652. Kristina tyckte om att en gång i veckan till sitt bord inbjuda de lärde, som hon kallat till Stockholm, och under dessa samqväm låta en fri, till och med sjelfsvåldig ton göra sig gällande.

Utom sin hofstat, i spetsen för hvilken befann sig den ännu högt i gunst stående och ännu ej med Bourdelot oenige, utan tvärtom nära förbundne grefve Magnus Gabriel de la Gardie, såg hon den ifrågavarande aftonen vid sitt bord den för sin giftiga polemik bekante franske humanisten Salmasius, som då räknade 62 år och redan följande året skulle omkomma vid badorten Spaa, vidare holländaren Isak Vossius, en förtjenstfull lärd, om han än företrädesvis sysselsatte sig med osedligheterna hos de antika författarne, den 52-årige bibliotekarien Naudé, en fransos, som för sin år 1653 inträffade för tidiga död sannolikt hade att tacka det svenska klimatet, som han ej förmådde fördraga, och slutligen de båda hjeltarne i vår historia, den fyrtiotvåårige läkaren och musikdilettanten Bourdelot och den 26-årige utgifvaren af *Musici graeci* Marcus Meibom.

Sedan sällskapet blifvit försatt i den bästa sinnestämning genom en förträfflig måltid, anordnad efter Bourdelots föreskrifter, kom samtalet tillfälligtvis, enligt hvad Bourdelot senare försäkrade*, att röra sig kring musik. Drottningen, som dagen förut särskildt utmärkt Bourdelot genom skänken af en gyllne kedja, uppmanade sin lifläkare att låta höra några fransyska visor.

»Ers majestät vet», svarade denne, »att jag städse är beredd att till edert höga nöje föredraga några små fransyska visor, när vi äro ensamma, men jag gör det blott som läkare, emedan jag anser den glada sinnesstämningen vara af vigt för edert välbefinnande; deremot fruktar jag, att min anspråkslösa stämma ej räcker till för ett större sällskap.»

Då emellertid drottningen stod fast vid sin önskan och de öfriga instämde, satte sig Bourdelot till spinetten och sjöng, efter hvad han sjelf senare anspråkslöst uppgifver, »med temligen fri ock klar stämma» en fransk *air de cour* af Guédron**, hvilken började sålunda:

Rempli d'étonnement, je consulte en moi-même,
si je doit préférer Amarante à Bacchus.

Bifallet uppmuntrade Bourdelot att fortsätta. Anblicken af ett lofvande skänkbord, af hvars håfvor ännu ingenting bjudits gästerna, inspirerade honom till en annan sång, som började:

Amis, ce buffet m'importune.

Drottningen förstod anspelningen och befalde tjenarne att bjuda omkring de olika på bordet i beredskap stående likörerna, af hvilka äfven damerna rikligen sågo sig till godo. Läkaren och sångaren var fruntimmersverldens lejon. Han fördjupade sig nu i ett medicinskt-musikaliskt föredrag, hvari han bland annat förklarade att man i Italien sjöng ännu bättre än i Frankrike, emedan man der kunde öppna munnen vidt utan att behöfva frukta en katarr, hvilket han äfven ansåg vara skälet till att de sydländska språken äro rikare på vokaler än de nordiska.

»Grekerna», fortfor han, »hafva utmärkt sig lika mycket i musiken som i alla andra konster. Hos dem yttrade sig talarne under flöjtackompagnement.»

Denna missuppfattning af hvad som berättas om rapsodernas föredrag framkallade en föraktlig grimas af Meibom. Bourdelot lät sig emellertid ej förbluffa, tvärtom gjorde det honom ett nöje att förarga den tyske pedanten. Han fortfor derför med ett förbindligt leende:

»Månne vi ej kunna antaga, mina damer, att hos grekerna den kroppsliga fullkomligheten hade till följd fullkomlighet i alla organer, så att de väl bygda bröstkorgarna dolde sköna stämmor och en Aspasias, en Lais', en Sapphos, en Phrynes behagliga skuldror och välformade, skönt rundade bröst . . .»

Bourdelot fick ej fullborda meningen, som tagit en så intressant vändning. Meibom, som under Bourdelots sång ej visat minsta tecken till deltagande, men deremot med spänd uppmärksamhet och stigande ovilja lyssnat till hans föredrag, så snart detta började röra sig kring de gamle grekerna, hade plötsligt stigit upp och föll honom i talet:

»Ni vet kanhända, hr Bourdelot, att jag mer än någon annan har sysselsatt mig med de gamle grekernas musik. Om derför ers majestät och det höga sällskapet intressera sig för ämnet, är väl jag snarast i stånd att lemna en redogörelse derför.» (Forts.)

---

* Bourdelot skref den 15 mars 1652 från Stockholm ett utförligt bref till sin vän Pierre le Gallios i Paris. Detta bref kom senare att tillhöra kompositören J. Fr. Halévy, hvilken offentliggjort det i sina år 1861 i Paris utgifna *Souvenirs et Portraits.* Den ifrågavarande handlingen meddelar många enskildheter, hvilka beriktiga och fullständiga den framställning som påträffas i de vanliga historiska verken och uppslagsböckerna.

** Guédron var kammarmusiker hos Henrik IV och Ludvig XIII. Hans enstämmiga *airs de cour* voro utomordentligt omtyckta under sjuttonde århundradet. Fétis berömmer dem för naiv och graciös melodi.

Såsom det synes förekom namnet Piano eller rättare Pianoforte för första gången i England på en teateraffisch af d. 16 maj 1767, då »The Beggars opera» uppfördes. Det heter då i tillkännagifvandet: »Miss Buchler kommer att sjunga en sång såsom Giuditta och herr Dibdui accompagnerar henne på ett instrument kalladt »Pianoforte».

Enfald och *sanning* äro de enda säkra grundvalarne för det sköna i konstens alster. GLUCK.

FÖLJETONG.

Det fatala violinfodralet.

Ett äfventyr från Offenbachs studietid, berättadt af *Ernst Pasqué.*

Den tysk- eller rättare kölnisk-parisiska musikerkoloniens vindsrum vid Rue des Martyres i Paris blefvo vid midten af 30-talet upptäckta och efter hvartannat tagna i besittning af fyra musiker från Köln: Paul, Hilaire, Balthazar och Heinrich Lütgen. Men äfven andra landsmän från Köln och studerande konstnärer sällade sig till de redan bofasta, bland dem i andra hälften af 30-talet den unge omkring 17-årige Jacques Offenbach, hemma i Köln känd under namnet »Köbes'che». Han var en talangfull violoncellist, och sin ovanliga färdighet på detta instrument hade han att tacka för att Cherubini, konservatoriets direktör, en afsvuren fiende till alla utländska elever, upptog honom i det berömda musikinstitutets violoncellklass. Offenbach förde nu med sina kölniska landsmän och vänner det lustigaste musikantlif. Han lefde präktigt och muntert så länge det fanns en styfver i den gemensamma kassan, svalt när fickan var tom, utan att han likväl det allra minsta förlorade humöret, studerade flitigt såsom de andra och sökte derjemte, likasom de, att göra sin konst fruktbärande. Den unge violoncellisten hade lykats att introducera sig i några mer eller mindre förnäma parisersalonger, der han visste att med sina smäktande violoncellromanser och reverier göra ett sådant intryck på herrn i huset och synnerligast på damerna, att han blef allas favorit. Förutom detta »svärmeri» för den »admirable» unge tyske konstnären af gamla och unga musikentusiastiska damer, förvärfvade han sig också förmånen af deras nitiska bistånd vid biljettförsäljningen till sin årliga »Matinée» eller »Soirée musicale». Men detta var ej allt. Det var derjemte en liten småsak, som dref honom till att spela i salongerna. Utom den personliga vederqvickelsen under aftonen af limonad, sött vin och lika välsmakande sötsaker fyllde sig fickorna i hans frack synbarligen raskt och behändigt med sådant der rart bakverk af allehanda slag, hvilket ljufva byte andra dagen kom vännerna i vindsvåningen till godo och ofta — ledsamt nog likväl! — måste ersätta den första dejeunern. En af de förnämsta salonger, i hvilken den unge Offenbach på ett alldeles ovanligt sätt blef väl förplägad och firad, var vicomte de Charnazés, en stor musikvän, som trakterade sin violin lika passabelt, som hans fru sitt piano. Derjemte var han en samlare af goda instrument, och då han förfogade öfver fullt tillräckliga räntor, kunde han på lämpligt sätt tillfredsställa denna lofliga passion. Sålunda egde herr de Charnazé ett betydligt antal violiner, som prydde hans musiksalong, deribland några mycket goda och dyra instrument, andra åter som voro mindre förträffliga, men ändå rätt värdefulla. Att i ett sådant hus violoncellisten Offenbach blef en gerna sedd gäst är naturligt; med sin »bas» kompletterade han ju förträffligt det musikälskande parets violin- och pianospel.

En afton hade Offenbach återigen varit med på en soaré hos herr och fru de Charnazé, deltagit i en trio med dem båda, i flere duetter för violoncell och piano med frun i huset, men synnerligast gjort lysande effekt med sina smäktande romanser. Frackfickorna voro som vanligt fyllda med läckerheter, hvilka dock hvilade der fredligt tillsammans med skoborsten, som var medtagen för att genom konstnärens egen hand före inträdet i huset förstulet göra skodonen fullt salongsmessiga. Men detta sällskap skadade inte. Det läckra bytet smakade honom och hans vänner morgonen derpå alldeles förträffligt, så mycket mer som för ögonblicket icke en enda fattig liard fanns i kassan. Det smakade men — mättade ej, och de kölniska magarne, som redan under gårdagen underkastats en ofrivillig fasta, längtade efter en kompaktare njutning, voro det också endast i askan rostad potatis med salt — utan smör! Den vanliga dejeunertimman inföll, och nu kunde ingen längre hålla ut. »Potatis måste vi ha», menade violinisten Hilaire, »om vi också skola pantsatta fracken för Köbes'che!»

»Då vill jag hellre försöka få på kredit hos vår fruitière», svarade Jacques med en lätt grimas. »Men i en näsduk bär jag dem inte på gatorna, Hilaire får låna mig sitt violinfodral.» — »Det skall du få min gosse», svarade den andre och grep genast verket an att befria fodralet från den dyrbara violinen med allt tillbehör. Några ögonblick derefter anträdde Köbes'che, denna gång försedd med violinspelarens skylt, sin vandring till den närbelägna Rue Breda, der den som det nu gälde att besegra, nämligen den hedervärda fruktmånglerskan »la mere Morel», hade sitt stamhåll, under det hans hungriga vänner derhemma med tomma och kurrande magar satt och väntade på sin utsände. — De skulle få vänta länge nog!

Den unge kölniske lustigkurren och konstnären hade ändtligen med sina smickrande och inställsamma ord lyckats besegra mutter Morels barska motsträfvighet, och med fodralet fylt med potatis, den allra förträffligaste potatis, hvartill äfven slöt sig ett bihang i form af en liten Neuchatelost, begaf sig Offenbach på hemväg till de kära vindskuporna. Knappt hade han emellertid beträdt Rue de Martyres, förr än han helt tvärt måste hejda sina bevingade steg, emedan en tilbury med ett par hästar i raskt traf var nära att köra rakt på honom. Det lätta åkdonet stannade och en välbekant röst tillropade den förskräckte musikern med hörbarligen glad ton: »Monsieur Offenbach! — monsieur Offenbach! — Hvarthän med violinen?»

Den tilltalade blickade upp, ingalunda angenämt öfverraskad, och igenkände sin gynnare, hr vicomte de Charnazé. Derpå svarade han, förvirrad, utan att kunna finna på någon bättre nödlögn: »Till konservatoriet, hr Vicomte.»

»Ah, ni spelar violin också? Det är ju herrligt! Och derom ha vi ej haft den minsta aning! Det förtjenar straff. Ni måste följa mig hem och genast aflägga prof på en så väl förhemligad konst, som jag, det kan ni väl förstå, är orimligt nyfiken att lära känna.»

»Men konservatoriet?» stammade den på glödande kol stående Offenbach, i hvars hand det med potatis och ost fylda violinfodralet spelade ett ordentligt tremolo.

»Om en half timme är ni der, jag skall sjelf föra er dit i min tilbury. Stig upp — inga invändningar! Jag släpper er inte, upptäckten är allt för kostlig och måste ögonblickligen göras till godo.»

Att undkomma var lika omöjligt som att längre sträfva emot; den stackars Offenbach måste med sin låda, som innehöll ett så sällsamt instrument, sätta sig upp i tilburyn bredvid hr de Charnazé och fort bar det af i susande traf ned åt Rue des Martyres allt längre bort från vindskuporna och de der efter potatisfrukosten längtande musikerna.

Ändtligen stannade de på vicomtens gård, och några ögonblick derefter stod Offenbach med sin olycksaliga violinlåda i den välbekanta musiksalongen och inför fru de Charnazé, som gladt välkonmade den unge omtyckte konstnären, ja till och med helsade honom med högt jubel, då hon af sin man fick underrättelse om sin skyddslings hittills icke anade talang som violinist. Nu skulle han taga fram sin violin och spela, ty madame la Comtesse var redan vid pianot, der hon satt upp på notställarn ett nytt modernt stycke för violin och piano. Men Offenbach släppte ej lådan ur handen; hade bara den fördömda lådan haft ett lås, så kunde ju nyckeln ha varit borttappad. Men nu var locket tillstängdt endast med en haspe som med lätthet kunna skjutas undan. Ångestsvetten stod den stackars konstnären i pannan, han ansåg sig förlorad, blumerad för alltid om innehållet i lådan här blefve kändt. Herr Charnazé, som nu ville taga lådan från honom, skulle väl undra på hans besynnerliga beteende; han skyndade emellertid bort med densamma till ett hörn af rummet, der en möbel befann sig, på hvilken flera violiner lågo upplagda. Här ställde han ned sitt tortyrinstrument och ställde sig sjelf beskyddande framför detsamma. Men besynnerligt nog! i detsamma han satte ned lådan försvann också all fruktan, den gamla skälmaktigheten tog ut sin rätt, och leende grep han helt behändigt en af violinerna och började att knäppa på strängarne i det han avancerade framåt rummet och sålunda dref framför sig sin förföljare, aflägsnande honom mer och mer från det ställe, der hans olycka och skam — såsom han menade — låg förborgad inom det olycksaliga svarta violinfodralet.

I känslans verld finnes ej något *för mycket.* Hvad så kallas, är fast mer alltid en *brist.* MENDELSSOHN.

Från Scenen och Konsertsalen.

	Nov.	
Stora Teat.	1, 12.	Flotow: Martha.
» »	2, 6.	Wagner: Lohengrin (Elsa: Frk. Javette).
» »	4.	Ambr. Thomas: Mignon (Frk. V. Andersson, A. Strandberg).
» »	8.	Meyerbeer: Profeten.
» »	11.	» » (Zacharia: Hr Sellergren —)
» »	9.	Weber: Friskytten (Frk. Bergenson fortf. deb. som Anna).
» »	9.	Weber: Vals.
» »	13.	Rossini: Wilhelm Tell.
» »	14.	2:a Symfonikonserten (uteslutande kompos. af L. Norman).
Nya »	1—4.	Lecocq: Lille hertigen.
» »	6, 7, 9.	» » »
Södra »	1.	Hervé: Kosackflickan. (Fru Östberg).
Vetensk.-Akad.	7.	Konsert af frök. Alma Hultcrantz.
»	10.	Konsert af frök. Hedvig Jägerhorn.
Ad. Fredr:s kyrka	8.	Dir. Edgrens körsångskonsert.

På stora Teatern har fru Edling efter sin sjukdom låtit höra sig första gången under detta spelår som Bertha i Profeten. Fröken Welander har innehaft Fides parti, som hon nu naturligtvis sjunger på svenska. Herr Sellman sjunger fortfarande hufvudpartiet och i Zacharias rol har Herr Sellergren uppträdt för första gången. Genom sjukdomsfall hafva flere ändringar inträffat i repertoaren, hvilken fortfarande upptager gamla kända saker såsom vanligt denna tid på året.

Mera intresse ha konserterna erbjudit under början af denna månad. Fröken Öhrströms i förra numret omtalade konsert har efterträdts af två andra unga sångerskors, båda äfvenledes återkomna efter studier i Paris, nämligen fröknarna Alma Hultcrantz's och Hedvig Jägerhorns, hvilka konserter varit rätt talrikt besökta. Lokalen för dessa voro Vetenskaps-Akademiens hörsal.

Fröken Hultcrantz, hvars första uppträdande på sista symfonikonserten vi förut omnämt och som då i Fidelio-arian hade fått en något för svår uppgift aft lösa, rönte på sin konsert rätt mycket bifall. Ehuru intonationen emellanåt ej var fullt exakt, hvilket måhända berodde på tillfällig svaghet efter insjuknande dagen före konserten, gjorde sig hennes klangfulla, jemna och sympatiska röst väl gällande i de nummer hon föredrog. Fröken H. får och vill ej heller bedömas såsom fullmogen artist, hon ämnar sig deremot snart åter till Paris för att fortsätta för prof. St. Yves Bax de sångstudier, hon här påbörjat för fröken Isabella Beckman. Fröken H:s solonummer utgjordes af Rec. och aria ur »Lalla Roukl» af David, Eros kupletter ur »Psyche» af Ambr. Thomas, »Bonjour Suzon!» af Pessard, »Sensitiva» af Hallström, »Tag imod krandsen» af Söderman och »Vestberga-polska». Pessards lilla fransyskt spirituela, behagliga sång föredrogs af konsertgifverskan på ett intagande sätt och måste gifvas da capo; äfven sista numret gafs med ett raskt föredrag, som framkallade välförtjent bifall.

Med hr Forstén, som var vid god disposition, sjöng frök. H. en duett ur »Joseph» samt en duett ur Rigoletto, hvilken senare gick förträffligt och efter lifliga applåder till en del bisserades. En elev af frök. Beckman sjöng med vacker altröst sånger af Martini, Massenet och Heise; hennes föredrag skulle dock ha vunnit genom en mera öppen ton och bättre artikulerad prononciation. Af instrumentalsaker gaf frök. Lagervall ett par violoncellnummer af Andersen och Popper båda af mera enformigt sentimental art, som verkade något tröttande. Största uppmärksamheten för aftonen syntes fröken Johnson ådraga sig genom sitt verkligen förträffliga utförande af 7:de konserten för violin af Beriot, 1:a och 2:a satsen. Med sin fylliga och rena ton, sitt säkra och eldiga föredrag ryckte hon ovilkorligen åhörarne med sig och tyckes vara på väg att blifva en af vår musikaliska publiks gunstlingar, en sak som vi hoppas ej måtte inverka menligt på hennes konstnärliga utveckling till fullt mästerskap.

Fröken Hedvig Jägerhorn har gjort sina studier för Fru Marchesi i Paris efter att förut ha varit elev vid vår musikaliska akademi och visade sig ha hunnit ganska långt i behandlingen af sin röst, hvilken synnerligen i det högre läget utmärkte sig för en stark, ren och skär ton samt jemn utbildning, ehuruväl mellanregistret synes af naturen svagare. Intonationen var i allmänhet vårdad och framställningen artistisk med vackert mezza voce och ledig koloratur, hvilket synnerligast trädde i dagen genom hennes föredrag af den svåra arian ur »Lakmé», hvilken också väckte stort bifall. Hennes första nummer, ur Figaros bröllop gjorde ej samma goda intryck, helst som den förändring man tillåtit sig med slutet af densamma är allt annat än efterföljansvärd. Fröken J. sjöng derjemte ett par sånger af Massenet och Marchesi samt till slut Kjerulfs »Mit hjerte og min Lyra» samt en polska från Upland, som efter starka bifallsyttringar gafs da capo. En altsångerska, fröken Sundin, samt hr Kloed biträdde med sångnummer och violoncellisten Bach föredrog med mycken smak och bravur en polonaise af Popper samt ett par mindre stycken af Thomas och Popper. Det skulle vara intressant att få göra bekantskap med fröken Jägerhorns talang från scenen till omvexling med debutanter af mindre utvecklad konstnärlighet.

Resp. deltagare i vår pristäflan behagade med första återtaga sina kompositioner hos A. d'Aubigné, Gustaf Adolfs torg 8. Kuverter med namnsedlarne ligga inneslutna i de förseglade paketen.

Tidningens musikpremie: »Sknggor och dagrar», pianostycken af Rich. Andersson, hoppas vi kunna medsända numret för den 15:de December.

Red.

Från in- och utlandet.

Fru *Sophie Menter,* som börjat med denna månad sin konserttourné i Kristiania har der skördat det rikaste bifall. Herman Bangs deklamation med pianoackompagnement har deremot ej slagit an der. Herr Bang kommer ej att låta höra sig till sammans med fru Menter i Stockholm. Den frejdade pianistens första konsert här å Musikaliska akademien är den 16 d:s; programmet till densamma är upptaget i detta nummer. Fru Menter lär denna gång endast komma gifva 2 konserter och kommer sålunda med säkerhet att få spela inför fullsatt salong. Den entusiasm hon vid sitt förra besök härstädes, 1882 i Januari, uppväckte, är ännu i friskt minne.

Programmet vid andra *Symfonikonserten* lördagen d. 14 d:s å Stora teatern upptager följande kompositioner af Ludvig Norman: 1) Festouverture, C-dur, opus 60; 2) Konsertstycke, F-dur, för pianoforte och orkester, op. 54, hr F. Peterson; 3) Signes Visa ur K. A. Melins dikt »Humleplockningen», komponerad för mezzo-sopran och orchester, op. 63, N:r 2, fru Edling; 4) Arioso ur Sällskapet P. B:s sekularfestkantat, op. 44, hr Ödmann; 5) Duo ur Drottning Lovisas sorgkantat, op. 36, Fröknarna Grabow och Ek; 6) Andante ur stråkqvartetten op. 20; 7) Symfoni i D-moll, op 58.

Tonkongressen i Wien. Sedan K. M:t för Sveriges del antagit inbjudningen till deltagande i den kongress, som i slutet af månaden på föranstaltande af »musikvännernas» förening i Wien och under beskydd af österrikiska undervisningsministeriet kommer att ega rum i nyssnämda stad, samt åt musikaliska akademien uppdragit att utse ombud, har akademien uppdragit åt sin sekreterare, d:r Wilhelm Svedbom, att i ofvanberöda ändamål afresa till Wien. Uppdraget afser icke att å Sveriges vägnar ingå något fördrag eller någon öfverenskommelse, utan endast att taga kännedom om de förhandlingar som ega rum vid kongressen, och derom afgifva berättelse.

Sällskapet *P. B.* förbereder till förmån för Eugeniahemmet en större konsert, som skall gifvas den 22 Nov. å Musikal. Akademien. Sällskapets utmärkta sångkör kommer dervid att utföra åtskilliga nya eller aldrig här gifna saker. Bland dessa nämnes en gripande komposition, tillhörande Ludvig Normans efterlemnade arbeten: »Vid barnets bädd om juletid» för solotrio, dito qvartett och kör med text af Wirsén; en dubbelkör af Hallén, ett par kompositioner af Kjerulf, en likaledes förut ej hörd intressant »visa i folkton» af Aug. Söderman m. m. Slutnumret på konserten blifver P. Heyses storslagna tondikt »Volmerslaget» för kör och piano med text af Chr. Richardt.

Vi hänvisa våra läsare till annonserna på sista sidan om nya musikalier, utgifna af härvarande musikförläggarne Elkan & Schildknecht och Julius Bagge. Tid och utrymme saknas denna gång för anmälan af de förlagsartiklar, som kommit oss till handa, så väl från härvarande förläggare som från W. Hansen i Köpenhamn.

—•—

Med komponistens medgifvande vilja vi gifva till känna, att det häfte pianokompositioner, som stod närmast att vinna priset vid vår täflan, var insändt af en ung lofvande tonsättare herr Adrian Dahl, bördig här ifrån Stockholm, och studerande vid Upsala akademi. Herr Dahl visade redan tidigt stora musikaliska anlag äfven för komposition och har förut lemnat prof derpå. Den unge musikern, som här haft till lärare den för grundliga musikaliska kunskaper bekante direktören Heintze, lär ha för afsigt att fullkomna sina studier i utlandet.

—•—

Fröken *Valborg Aulin,* som innehar Jenny Lindska resestipendiet, har en tid med stor framgång studerat för Gade i Köpenhamn. Hon har äfven sammanträffat med Svendsen, som uttalat sig högst berömmande om fröken Aulins ännu i manuskript befintliga pianosonat, hvilken utförts af hr Winding. Den kände musikförläggaren Hennings har lofvat söka ombesörja sonatens tryckning. Fröken Aulin begifver sig inom kort öfver Berlin till Paris.

—•—

Alt-sångerskan fröken *Agnes Janson,* som för närvarande idkar sångstudier vid k. Musikaliska akademien i London, der hon till lärare har en ryktbar sångundervisare, professor Alberto Randegger, har nyligen med framgång biträdt på en konsert derstädes, »the students Chamber Concert», hvarvid hennes rika kontraalttoner gjorde utmärkt effekt i en trio ur Ponchiellis »Gioconda».

—•—

Fröken *Viola Swahn,* hvars präktiga stämma och konstnärliga utbildning omisskänligen förebåda sångerskan en vacker karriér, har nu erhållit engagement vid en af teatrarne i Bergamo, der hon under karnevalssäsongen skall bland annat sjunga Pierettos parti i »Linda di Chamounix». Det är den kända sånglärarinnan Della Valli i Milano, som förmedlat detta engagement. Fröken Swahn, som före sin utresa haft komponisten och sångläraren Siegfried Saloman härstädes till sånglärare, begagnar sig i Italien af konstnärsnamnet Viola Lavinia.

—•—

Upsala den 8 Nov.

Med undantag af fröken Spångbergs konsert, som lär ha aflöpt mindre lyckadt, erbjöd förra månaden Upsala så godt som platt intet i musikväg. November lofvar emellertid en rikare skörd.

Början har gjorts af de unga damerna frökn. Karlsohn och Öhrström.

Man är nog tacksam att emellanåt få höra några vackra röster i konstnärlig sång, men man skulle vara det ännu mer om de gästande artisterna ville uppmärksamma följande tvänne punkter: 1) att programmet bjöd på något mindre ofta hördt t. ex. vid senaste konserten Aida- och Friskyttsduetterna, Drottningen af Sabarian samt Hallströms »lilla visa», alltsammans oupphörligt återkommande, ja den senare numera nästan obligatorisk vid hvarje konsert; 2) att de gästande artisterna vid programmets uppgörande toge litet mera hänsyn till hvad som ligger för deras särskilda begåfning att sjunga eller — icke sjunga. Så nu t. ex. i Aida-duetten, der frk. Öhrström nog kan tänkas som Amneris, men frk. Karlsohn svårligen som Aida, eller i Friskyttsduon, der frk. Karlsohn nog passar att sjunga Anna, men ingendera deremot Agatha.

Konsertnummer af betydande värde utgjordes af Meyerbeers page-aria (Hugenotterne), af frk. Karlsohn framförd med friskt uttryck och prisvärd elegans, Brahms ungerska dansar, en skickligt arrangerad och med charmant harmoni utför virtuosduett, samt frk. Öhrströms romanssång. Det är endast att beklaga det en af Nordens mest framstående romanssångerskor, som frk. Ö., icke väljer sin repertoir bättre. Nästan sorgligt är att höra hvilken talang sångerskan bortslösar för att göra njutbara tredje eller fjerde rangens kompositioner, då man tänker sig hvilken effekt samma utmärkta föredrag skulle göra, om det egnades fullt värdiga föremål. Och ändock ega vi här af våra nordiska kompositioner en god del af verldens yppersta romans-literatur! Men hur ofta komma de fram på konserten numera, Josephson, O., o. A. F. Lindblad, Geijer, Söderman, Kjerulf, Gade? Detta är ett betänkligt sätt att göra sig urarfva, som föga länder till hvarken konstnärns eller den fosterländska konstens fromma. Och vi skulle för framtiden verkligen vilja ställa en vördsam uppmaning till dem eller den som ernar konsertera i Upsala, att glädja och bilda dess ungdoms musikaliska sinne och smak genom återupplifvandet af dessa gamla, kära och sköna sånger, som smyga sig så oförmärkt rakt in i hjertat. Och litet värma i hjertat, litet hänförelse i blodet, litet fuktigt skimmer i ögonvrån — det är något som tidens ungdom någon gång väl kunde behöfva och det är detta som dessa gamla toner, rätt tolkade, kunna åstadkomma, så visst som man ännu kan våga hoppas att det hos denna ungdom finnes qvar något af detta numera förlöjligade och häcklade, som fordom ansågs bland ungdomens skönaste privilegier: varm känsla, att kunna både skratta och gråta — friskt, omedelbart, ungdomligt öfversiggifvet — »som i ungdomens år»! *Aucun.*

—•—

Kandidaten *Johan Forslund* debuterade den 3 dennes på teatern i Ystad som Figaro i operan »Barberaren i Sevilla». Han har förut profsjungit å k. operan samt har blifvit anmodad komma till Ystad och biträda i anledning af direktör Lunds kända förhinder. Debutanten har en god figur samt gjorde sin Figaro ganska tillfredsställande såsom debut betraktad. Den i det allra närmaste fylda salongen skänkte honom också liflig hyllning i form af applåder och inropningar dels efter hans första entré och dels efter pjesens slut.

—•—

Hr *Aug. Warberg* är engagerad för åtskilliga gästuppträdanden vid Ranfska sällskapet, hvilket för närvarande spelar i Malmö. Hr Warbergs första uppträdande blifver som Montedafior i »Frihetsbröderne», en roll, hvilken hr Warberg, som bekant, kreerat.

—•—

De kringresande teatersällskapen befunno sig vid november månads ingång: Berndts i Kristianstad, Carlbergs i Jönköping, Fröbergs i Björneborg (Finland), Nymans i Karlskrona, B. Lunds i Helsingborg, Ranfts i Malmö, Rylanders i Östersund, Sjögrens i Norrköping, Smitts i Upsala, Stieglers i Lidköping, Stjernbergs i Uleåborg (Finland), Sundvalls i Karlstad och Sandbergs i Eskilstuna.

—•—

Venersborg är sedan gammalt känd såsom en musikalisk stad och har haft bland sina innevånare flera framstående musikaliska förmågor, bland hvilka vi erinra oss sångaren löjtnant Geijer och pianisten Lewgren för ett par decennier sedan. Staden eger nu sedan april förlidet år, ett genom stadgar organiseradt »musiksällskap», hvilket under förra musiksäsongen hade 5 soiréer, i hvilka utfördes solo- och körsånger samt pianonummer och äfven kammarmusik. Sällskapets ledamöter ha uppgått till 200, deraf 30 till 40 aktiva. Första soiréen under denna höst gafs d. 29 Okt., då programmet upptog ouverturen till Zampa Schumanns »Zigenarlif», Hedenblads »Necken», choerdansé ur »Konung för en dag», grave och allegro ur pianoqvartett af Beethoven, La Serenata af Braga med piano- och violoncellackompagnement. Soiréerna, som räcka från kl. 7 till $^1/_2$11, afslutas med dans.

—•—

Kristiania. Statens konstnärsstipendier har i år tilldelats komponisten Per Winge samt violinisten och komponisten Gustav Fr. Lange.

—•—

Kristina Nilsson har nu låtit höra sig i Leipzig och Berlin. I sistnämda stad gafs hennes första konsert den 9 Nov. inför en fyld salong, som på det lifligaste helsade sångerskan. På publikens upprepade begäran måste hon sjunga sina nummer da capo. I Leipzig lät hon höra sig den 28 Okt. i centralhallens stora sal. Entusiastiskt bifall saknades ej heller här å den talrikt besökta konserten, men kritiken är icke så nådig mot vår berömda landsmaninna. Den har visserligen intet att invända mot sångtekniken men vill

ej erkänna henne som en sångerska af allra högsta rang och klandrar hennes manér, »detta eviga koketterande och pikantiserande», »dessa för konsertsalen icke passande teatraliska gestikulationer.» Herr Björksten säges sjunga »icke utan smak, men är en tenorino med tunn och saftlös stämma och som ibland detonerar och ej uttalar orden tydligt.»

Skandinaviska Föreningen i Berlin firade den 4 Nov. 29:e årsdagen af dess stiftelse, med en konsert. Denna började med en »Festmarsch», komponerad af Ernst Severin; vidare utfördes solosånger af herr Severin och hans fru, som är konsertsångerska, körsaker af den under herr Severins ledning stående nybildade sångkören inom föreningen samt sånger i kostym af herr och fru Hafgren. Kammarmusikus Hagemeister fägnade också sällskapet med sitt utmärkta violinspel.

Ett *tyskt teaterlexikon* skall från den 1 oktober utkomma i månatliga häften, redigeradt af direktör Adolf Oppenheim och öfverregissören vid Stadtteatern i Leipzig, Ernst Gettke, under medverkan af åtskilliga fackmän. Detta arbete är ämnadt att gifva tillförlitliga svar på öfver 50,000 frågor och skall för det praktiska bruket på scenen innehålla en fullständig redogörelse för hvarje tidsålders kostymer och derjemte anvisningar för åstadkommande af karaktersmasker, för sminkning samt för historisk trohet och stilriktighet i alla af den dekorativa uppsättningen beroende saker. Det skall dessutom meddela de allmänna dragen af deklamationen, mimiken, musiken, danskonsten, litteraturhistoren samt korta biografier öfver äldre och nyare teaterförfattare, tonsättare, skådespelare, sångare, dansörer, dansöser och så vidare.

Camille Saint-Saëns, den berömde franske tonsättaren, har nyligen gifvit ut en intressant bok under titeln »Harmonie et Méiodie». Den innehåller naturligtvis, bland annat, en mängd reflexioner öfver Richard Wagner och hans teorier. Dervid erfar man också, att tanken på att inrätta en teater med likartade platser för publiken och med en för denna fullkomligt osynlig orkester först bragtes på tal af den franske tonsättaren Grétry (född 1741, död 1813). Denne skref nämligen redan år 1797: »Jag önskade, att åskådareplatsen vore liten och att den allra högst kunde rymma 1,000 personer, att alla platserna vore likadana, inga loger, hvarken små eller stora. Jag önskade vidare, att orkestern vore dold och att åskådarne hvarken kunde se musikanterna eller ljusen på notställarne. Verkan häraf skulle vara obeskriflig.»

En *Stradivarius-violin,* som fordom tillhört den ryktbare violinisten Ernst, har för 10,000 francs inköpts af fru Wilhelmina Norman-Neruda.

Verdi firade d. 9 okt. sin 73:dje födelsedag på sitt vackra landställe Busseto, till hvilken fest en stor mängd af hans beundrare infunnit sig. Vid detta tillfälle tillfrågades han, när äntligen hans ifrigt efterlängtade opera »Jago» skulle vara fullbordad. Maestron svarade med ett mellankolisk småleende: »Jag tror mig knappt kunna fullborda henne; vågstycket är för djerft att på ålderdomen i toner kläda den glödande svartsjukan, då man sjelf icke längre kan erfara den. Jag skall derför hellre afstå och upphöra med allt vidare komponerande.

Paris. Vid Opera Comique är man sysselsatt att instudera tre nya operor nämligen Widors, som tills vidare bär namnet Le Siège d'Amsterdam», »Plutus» af Lecocq och en mindre opera af Arthur Coquard.

— Nauveautès-teatern synes ha gjort en god träff med sin nya opera af Serpette: »Le petit chaperon rouge» (Rödkappan) med text af Blum och Toché.

— Bouffes är åter öpnad under ledning af sin nya direktris M:me Ugalde med Lecocqs »Cent Vierges (Hundra jungfrur).

— Den utmärkta Pariser-pianisten M:me Montigny-Rèmary, som ofta låtit höra sig på de stora konserterna af Pasdeloup, Colonne och Lamoureux med saker af våra yngre komponister, har ingått äktenskap med herr de Serres, direktör för österrikiska statsbanorna och flyttar nu till Wien.

Bristol. En 4 dagars musikfest började här d. 20 okt. och öppnades med Händels oratorium »Belsazar»; kören och orkestern under Ch. Hallés ledning räknade 360 medlemmar. Damerna Trebelli och Albani befunno sig bland solisterna. Andra dagens program upptog »Elias» af Mendelssohn och »Hero och Leander», kantat af C. H. Lloyd.

Florens. Fröken Nadina Bulicioff, en elev till fru Marchesi, har med lysande framgång sjungit på Teatro nuovo titelrolen i Donizettis »Maria di Rohan». Förra vintern firade den unga sångerskan triumfer i Madrid såsom Aida, Valentine m. m.

Wien. Till hofteaterintendent efter v. Hoffman är utnämnd baron v. Bezechy, en af Österrikes förnämsta finanskapaciteter. Han är en man om 56, år musikalisk och fint bildad samt har stora sympatier inom Wien.

Prag. Rubinsteins »Dämon» gafs här första gången d. 18 oktober med praktfull uppsättning och god instudering samt med goda sångkrafter i hufvudrollerna. Balletmusiken i denna opera är särdeles vacker, och der operan i sin helhet ej kan gifvas, är åtminstone denna musik lämplig såsom tacksamt konsertnummer.

Leipzig. »Vampyren» af Marschner har åter gått öfver scenen härstädes, der operan upplefde sin första representation d. 8 mars 1828. Om än libretton nu bär ålderdomens prägel, innehåller dock Marschners musik så mycket skönt och snillrikt, att operan ännu kan höras med stort nöje.

— *Teresina Tua* har blifvit dekorerad med röda korset af ryska S:t Andreasorden, en utmärkelse som lär förskrifva sig direkt från kejsarinnan.

— Den 26 sept. var det 50 år sedan Donizettis »Lucia di Lammermoor» upplefde sin första representation på San Carlo-teatern i Neapel, då M:me Tachinardi-Persiani sjöng titelrolen, Gilbert Duprez: Edgardo och Domen. Cosselli: Ashton.

— Minnie Hauch reste den 19 okt. till sitt hemland Amerika för att som Carmen öppna Newyorks italienska opera under Mapleson i den ombygda Academy of musik. Patti kommer ej denna säsong att sjunga här, men utom M. Hauck nämnas sångerskorna Sculchi och Fohström, M:me Lablache och bortåt 40 andra konstnärer af båda könen.

— En ny opera af Nessler kommer snart till uppförande å Stadttheatern. Operan heter »Otto der Schütz» och är en bearbetning af Gottfr. Kinkels bekanta dikt. — Samme kompositörs »Trumpetaren från Säkkingen» — hvilken kommer att gifvas på Stockholms operascen — har under september och oktober d. å. samtidigt gifvits på ej mindre än 6 tyska scener.

Dödsfall.

Hofmann, Fredr. Leop. von, sedan 1880 intendent för båda hofteatrarne i Wien, f. derstädes 1822.

Merkel, Gustav Adolf, utmärkt organist och kompositör för sitt instrument, f. i Oberoderwitz nära Zittau 1827, † i Dresden den 29 okt., der han verkat som organist och konservatoriilärare.

Prell, A. E., fordom värderad violoncellist, omtyckt lärjunge och vän till Bernh. Romberg och sjelf god lärare, afled d. $^{3}/_{9}$ i Hannover, 81 år gammal.

Wieck Alwin, värderad musiklärare i Dresden, † derst. d. 22 okt., 64 år gammal. Han var son till den bekante Friedrich W. och således broder till Clara Schumann och Marie Wieck.

Zinck, A., tenorsångare vid K. operan i Köpenhamn och öfversättare af operatexter.

Upplösning

på gåtan i förra numret:

Lotta, Lotti, Lotto.

INNEHÅLL: Konsonans och dissonans. — Sophie Menters arbete. — Marcus Meibom och Pierre Bourdelot vid drottning Kristinas hof. — Följetong: Det fatala violinfodralet. — Från Scenen och Konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Upplösning på gåtan. — Annonser.

På **Elkan & Schildknechts** förlag har i musikhandeln utkommit:

50 SVENSKA FOLKMELODIER

satta för piano af

Herman Thunman.

Pris: 2 Kronor.

»Folkvisor kunna harmoniseras på mångfaldigt olika sätt: denna behandling hör till de bästa vi känna; den har äfven i utlandet väckt uppmärksamhet och finnes t. ex. mycket fördelaktigt omnämnd i Musikalisches Centralblatt.»

"Ur min dagbok":

12 Pianostycken af **Heinrich Hofmann**

(3 häften à 1 krona).

»Samtlige, trots den anspråkslösa titeln, mer än vanligt framstående kompositioner, så hvad angår melodi som form.»

FANTASIER

à la **Almqvist**

komponerade för piano af

August Söderman.

Pris: 2 Kr. 50 öre.

»Bland de många egenskaper, som den genialiske C. J. L. Almqvist egde, fans äfven den att vara musikalisk och komponera musik, men af den mest egendomliga beskaffenhet. Han saknade all musikalisk underbyggnad, brydde sig hvarken om form eller ordnad harmoni, utan lät blott sin fantasi få råda. Ett häfte sådana fantasistycken finnes utgifvet, förrådande både varm känsla och rik uppfinning, men tillika den största okunnighet om konstens enklaste regler. Dessa fantasistycken intresserade Aug. Söderman i hög grad, och han beslöt att på skämt imitera några af dem. Men under Södermans konstnärliga hand blef detta skämt något vida mer, det blef en samling de älskligaste och vackraste små pianostycken, klädda i den rikaste harmoniska drägt, skämtsamma, om man så vill, men med ett allvar på djupet, som lockar tåren i ögat; komponisten ger oss i dessa fantasistycken omedvetet en inblick i sin egen karakter, något, som kanske från början icke varit hans mening.»

Valborg Aulin

Op. 8.

N:is 1 Romanza, 2 Valse, 3 Elegie, 4 Polonaise, 5 Scherzo, 6 Caprice, 7 Fantasi.

Komponerade för piano.

»Fröken Aulin synes hafva studerat den moderna musikliteraturen, tydligen rätt mycket den franska och hennes modulation erbjuder derför många intressanta drag och rör sig i nya former. Hennes melodibildning är flytande, hvarpå vi anföra Elegien såsom ett vackert exempel. Valsen förefaller i början något bizarr men klarnar och vinner vid förnyadt utförande. Romansen är ett intressant stycke. Dess något sentimentala färg har ett slående motstycke i scherzot, som visar en annan sida af tonsättarinnans begåfning, nämligen frisk humor, hvilken äfven framträder i den luftiga och briljanta Fantasien à la Heller. Capricen låter med sitt lösryckta förslagsackord capriciös, hvilket länder den till beröm. En väl gjord mellansats har Beethoveniansk prägel. Polonäsen är rytmiskt tacksam och i öfrigt ej utan förtjenst. — Totalomdömet är, att dessa stycken förtjena liflig uppmärksamhet, så väl för innehåll som form. En och annan förbjuden qvint och vågad harmoni betyder i våra dagar intet. Priset på styckena är billigt, från 50 öre till 1 krona för hvarje.»

Sophie Menter

gifver

Måndagen den 16 November kl. 8 e. m.

KONSERT

i K. Musikaliska Akademien.

PROGRAM.

1. ***Schumann:*** Etudes symphoniques.

1. Poco piu vivo.	7. Allegro molto.
2. Espressivo.	8. Marcatissimo.
3. Vivace.	9. Presto possibile.
4. Allegro.	10. Con energia.
5. Scherzando.	11. Con espressione.
6. Agitato.	12. Finale Allegro brill.

2. a) ***S. Bach:*** Preludium.
   b) ***Schubert-Liszt:*** Ave Maria.
   Auf dem Wasser zu singen.
   c) ***Liszt:*** Ricordanza.
   d) ***Chopin:*** Etudes (Ges-Dur, Es-Dur).
   Scherzo (Cis-Moll).
   e) ***Mendelssohn-Liszt:*** Hochzeitsmarsch.
   Elfenreigen.

3. ***Liszt:*** Tarantella.

Konsertflygel af J. Becker, S:t Petersburg.

Biljettpris:

Salens midtelparti, 10 nedre bänkraderna 4 kr.
» » öfriga »
» sidopartier ..... 3 »
Läktarnes första bänkrad .....
» öfriga bänkrader ..... 2 »

Biljetterna säljas i *A. d'Aubignés Musik- och Pappershandel, Gustaf Adolfs torg 8* (f. d. Huss & Beers Musikhandel).

På **Julius Bagges** förlag, Stockholm, har nyss utkommit:

5 Sånger för blandad kör,

komponerade och Musiksällskapet Concordia i Gefle tillegnade af

Ludvig Norman

Op. 66.

Partitur: 2 kr. Stämmor: 2 kr.

QVARTETT (i Ess)

för 2 Violiner, Viola och Violoncell

af

Franz Berwald.

Partitur: 2 kr. Stämmor: 4 kr.

GUSTAF BRINK

Lärare vid Kongl. Musikkonservatorium

mottager privatelever i

Pianospelning.

Trebackarlånggatan 8.

Isabella Beckman,

Sånglärarinna.

24 Kommendörsgatan.

SIGNE HEBBE

meddelar fortfarande undervisning i **sång** och **föredrag, dramatik** och **plastik** samt **rolers instudering** om anmälan göres Ons- och Lördagar mellan 11 och 12.

Sturegatan 24.

Oscar Lejdström,

Sånglärare.

Kongl. Myntet.

Pianolektioner

gifvas af van lärarinna. Stor omsorg egnas elevens tekniska och musikaliska utbildning.

Vidare i **d'Aubignés Musik- och Pappershandel Gustaf Adolfs torg 8.**

Richard Andersson,

emottager elever i pianospelning.

Brunnsgatan N:o 28, 2 tr.

Wendela Andersson

meddelar fortfarande sångundervisning åt qvinliga elever efter Isidor Dannströms metod.

Anmälningar emottagas emellan kl. 10—11 f. m.

Adress: **Sturegatan N:o 36.**

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1885.